

Krása, aneb co je krásné a co není krásné

Ačkoliv je slovo „krása“ abstraktním pojmem, stále se nalézají nic nechápající jedinci, snažící se tomuto slovu dát nějaký, většinou však svůj obsah a také se jej snaží nějak blíže konkretizovat, bohužel vždy směrem ke svému subjektivnímu, dle svého názoru však tomu nejlepšímu a nejvytříbenějšímu vkusu. Není známo, kdo jim dal právo určovat co je krása a co je krásné a co není krásné. Zřejmě asi pouze oni sami se cítí být těmi vyvolenými.

Co je to vlastně krása?

Krása je kombinace barev, tvarů, předmětů, zvuků, pohybů a situací v daném čase a prostoru, způsobující u zúčastněné osoby vnitřně prožívaný nebo prožitý vzrušující pocit nebo jejich kombinace a těmito kombinacemi záměrně či bezděčně vyvolané žádoucí pozitivní a estetické emoce (krásno, pěknost). Tyto emoce jsou, stejně jako u autorů uměleckých děl, produktem činnosti vyšší nervové soustavy. Vnímání krásy je tedy duševní činnost. Tento proces probíhá kontinuálně, vědomě i podvědomě.

Krásu je vnímána smysly – zejména zrakem (okolní svět, příroda, výtvarná díla) a sluchem (zvuky, hudba, mluvené slovo), ale i hmatem (povrch předmětů, těla), chutí (kombinace chutí jídel, koření a nápojů), nebo čichem (kombinace vůní či zápachů), nebo jejich vzájemnou kombinací, čímž dochází k jejich vzájemnému umocnění a zintenzívnění (příroda, film, divadlo, balet, audiovizuální show). Ke vnímání pocitu krásy literatury či poezie je zapotřebí buďto zrak nebo hmat (čtení), nebo sluch (poslech).

Krásu světa, okolí, přírody i uměleckých děl však dokáží více či méně vnímat všichni a činí tak zcela nevědomky, bezděčně a nic přitom nedefinují, neřeší, neškatulkují a veřejně nekritizují. Tyto procesy vnímání krásy a krásna probíhají u každého neustále, vnitřně, spontánně a automaticky, bez jakéhokoliv vnějšího umělého řízení. Jakýkoliv pokus či umělá snaha tyto přirozené procesy jakkoliv řídit či kritizovat je pouze projevem nadřazenosti a vědomé snahy o manipulaci druhých, neboť tito mentorové nemají o nic vyšší schopnost vnímání krásy než ostatní lidé, protože jsou vybaveni stejnými smysly i mozgovými centry.

Kdo vymyslel krásu

Pojem „krása“ si vymysleli lidé, kteří ve svém životě měli dostatek času k tomu, aby o tom mohli uvažovat. Tedy nemohlo se jednat o lidi, kteří by byli nuceni si sami obstarávat obživu, na to by jim nezbyl čas, ale jednalo se o příživníky a parazity dané společnosti. Tito jedinci, aby zdůvodnili svoji vyjímečnost a postavení, vymýšleli různé definice krásy, měřítko, příklady, a sami začali určovat, co je krásné a co ne. Toto činili a dodnes činí bez ohledu na názory ostatních subjektů a mnohdy i záměrně opačně k jejich protikladu.

Je fascinující, jak je možné do nekonečna žvanit na téma umění, resp. krásy, hledat její zdůvodnění, potřebu, její smysl, význam, vzory, podstatu a vždy to nějak nenápadně spojovat s propagací vlastní činnosti a sebezviditelňováním, nebo vyvoláváním dojmu odbornosti a kompetentnosti parazitováním pod rouškou sympatizování s dílem jiným. Někteří se tím i úspěšně živí a co je nejhorší, dostává se jim i pocty, pochopení druhých, odměny a společenského uznání.

Tento stav trvá dodnes a bude trvat i v budoucnu, neboť tu je a bude stále většina lidí, kteří se rádi nechají vést a manipulovat, kterým tento stav plně vyhovuje a kteří nechtějí a nemají zájem o těchto věcech vůbec přemýšlet. Nemají na to čas, potřebu ani ochotu. Většina lidí tak tento diktát dobrovolně přijímá.

Vzory krásy

1. **Vesmír a příroda** – to je přirozeně a zdarma - od přirozených tvarů, útvarů, scénérií, zvuků, dějů, jevů, procesů, pohybů, fauny i flóry, vytvářených miliardy let evolučním procesem. Zde jsou zahrnuty i konkrétní a abstraktní vnitřní vize běžných lidí i tvůrčích umělců, jakožto projevu jejich vyšší nervové soustavy a činnosti mozku, vidiny a sny (nikoliv konkrétní hotové artefakty).

2. **Umělé zdroje** – vždy za účelem zisku - například módní návrhář, výtvarný umělec, hudební skladatel, kritikové veškerých uměleckých děl, nejrůznější soutěže, ve kterých krásu hodnotí členové laických i odborných porot (a jejichž výsledky se diametrálně liší) – viz například královna krásy - miss (sporná definice krásy), architektonické soutěže (Kaplického Chobotnice), lierární, filmové a hudební soutěže a festivaly, sportovní soutěže apod. Je dobré si uvědomit, že každý soutěžící (a to i ten následně poslední) chce vyhrát a tudíž si myslí a je pevně přesvědčen, že jen jeho produkt je právě ten nejdokonalejší a nejkrásnější a jako takový i zvítězí.

Krása jako byznys

Z výše uvedeného vyplývá, že krása, o které se neustále hovoří a která se kritizuje, vytváří, propaguje a jinak s ní manipuluje, je vždy předmětem byznysu menšiny. Není a nemůže být kýčem například západ slunce „in natura“, ale je kýčem, pokud je například namalován na plátně a nese přímé známky povrchní a podbízivé líbivosti za účelem jeho dobré prodejnosti. Krása je však pouze jedním z kritérií uměleckých děl, někdy převažují kritéria jiná, například údernost, dojemnost, útočnost, sugestivita, agrese, klid, energie, záměrná dekorativnost apod.

Nejen člověk, ale i zvířata vnímají krásu, která je nedílnou součástí jejich života a která je od jejich narození obklopuje. Krásu ryzí, přirozenou, i tu uměle vytvářenou. Akorát ji nijak neřeší. Většinou o ní nemluví, vnímají ji vědomě i podvědomě jako nezbytnou součást svého života, světa, okolí, prostředí atd. Žádné žvanění na téma „krása“ na této skutečnosti nikdy nic nezmění. A ti, kteří krásu neustále řeší, hledají, určují, vymýšlejí, kritizují a jinak propírají, tak ti se tím většinou taky i živí nebo tak činí záměrně, vždy však s perspektivou nějakých osobních výhod.

Otakar Jalůvka
otacar@seznam.cz
www.jaluvka.com

Copyright © 2013 Otakar Jalůvka. Všechna práva vyhrazena. All rights reserved.